התנועה הקיבוצית
מחלקת שנת שירות

רגע אקטואלי

חג הפסח- חירות פנימית וחיצונית

חג הפסח, הסמל של יציאת עמנו מעבדות לחירות, יציין גם השנה תחת מעטה כבד של דאגה עמוקה לשלומם של החטופים והחטופות שחירותם נלקחה מהם. במפגש זה נבקש לעסוק בחג בהקשר של חירות- פנימית וחיצונית.

משחק פתיחה

נניח במרכז השולחן פתקים עם שאלות שונות בהקשר לחג הפסח. כל ממשתף בתורו בוחר פתק ועונה על השאלה:

- החמץ" ממנו החלטתי להיפטר השנה...
- על מנת שארגיש חופשי.ה אני זקוק.ה ל....
- חכם מה הוא אומר - העצה החכמה ביותר שקיבלתי...
- שאינו יודע לשאול - מה הייתי רוצה לשאול את הקומונה?
- מה נשתנה בחיי לאחרונה...
- והגדת לבנך - הערך המרכזי שספגתי השנה וארצה להעביר הלאה...
- מקרה בו הצלחתי להפוך מרור לדבש...
- ליל הסדר - התחום שהייתי רוצה לעשות בו סדר בחיי הוא...
- עשר המכות - "המכה" של הקומונה היא...(וכיצד אנחנו מתמודדים עמה)
- יוצאים ממצרים- מהם שלושת הדברים שתיקח.י איתך מהש"ש הלאה?
- לכבוד מי/ מה תרים.י כוסית חמישית בליל הסדר?
- דבר שאני בוחר.ת "לפסוח" עליו השנה...

מהי חירות?

החירות השלילית היא חסרונה של מניעה, או "חרות מִ " ואילו החרות החיובית קרובה לרעיון של ההגדרה ומיצוי עצמי, או היכולת לעשות בחירות משמעותיות – "החרות לְ "...חרות חיובית מתמקדת ברצונות של היחיד.

מה ההבדל בין שני סוגי החירות? נסו לחשוב על דוגמאות למקרים בהם חשתם שהשתחררתם ממחויבות מסוימת ('חירות מ-'/ חירות שלילית), ועל דוגמאות שבהן בחרתם במעשה או בדרך מתוך חירות ושחרור ('חירות ל-'/ חירות חיובית).

על אפשרות הבחירה:

"אנחנו שהיינו במחנות ריכוז, זוכרים את האנשים אשר היו עוברים בצריף כדי לעודד רוחם של אחרים, כדי לפרוס להם מפרוסת לחמם האחרונה. אולי הם היו מעטים אך די בהם

להוכיח, **כי אפשר ליטול מן האדם את הכל חוץ מדבר אחד: את האחרונה שבחירויות אנוש - לבחור את עמדתו במערכת נסיבות מסוימות, לבחור את דרכו.** ותמיד היו הזדמנויות לבחירה.

יום יום, שעה שעה, נקראת לחתוך הכרעות, הכרעות שקבעו, אם תיכנע או לא תיכנע לכוחות שאיימו לשלול ממך את עצם יישותך, את חירותך הפנימית: שקבעו אם תהיה או לא תהיה כדור משחק בידי הנסיבות, אם תוותר על חירותך ועל הדרת כבודך ותתגלגל בדמות האסיר הטיפוסי.

כשנתבונן מנקודת ראות זו אל תגובותיהם הנפשיות של אסירי מחנה ריכוז, על כרחנו ייראה לנו לא רק כביטוי לתנאים פיסיים וסוציולוגיים מסוימים. קיום תנאים שונים, כגון חוסר שינה, מחסור במזון ולחצים נפשיים למיניהם, עלול להעלות את הרושם, שהאסירים מוכרחים היו להגיב בדרכים מסוימות. ולא היא. בסופו של חשבון מתברר, כי האסיר נהפך למה שהיה מתוך הכרעה פנימית, ולא רק עקב השפעות המחנה. **מכאן שביסודם של דברים יכול כל אדם אף בנסיבות אלה, להכריע בעמו, מה הוא יהיה - מן הבחינה הנפשית והרוחנית גם יחד.** יכול הוא לקיים את הדרת כבוד האדם שלו גם במחנה ריכוז.

מתוך: האדם מחפש משמעות/ ויקטור פרנקל

שאלה לדיון:

מה ניתן ללמוד מתוך דבריו של פרנקל על חירותו של האדם?

פעילות בקבוצות:

נחלק את המשתתפים לשלוש קבוצות כאשר כל קבוצה תאזין לשיר ותשוחח עליו על פי השאלות הבאות:

- על מה מדבר השיר?
- כיצד השיר מתחבר למושג "חירות" (פנימית/ חיצונית)?
- מה מחשבותיכם בעקבות השיר? האם אתם מתחברים למסר שלו?

מצרים/ איה כורם

עבדים/ ברי סחרוף

ממצרים/ עלמה זוהר

לסיכום:

גם השנה אנחנו מציינים את חג הפסח ש-58 חטופים נמצאים בשבי בעזה. נסיים את המפגש עם סבב שיתוף- דבר אחד (לפחות) שאעשה כתמיכה במאבק למען השבתם.